

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Ерөнхий мэдээлэл

“Чамин алт” ХХК нь Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт орших 41.11 га талбай бүхий Толгойт-1 алтны шороон ордын MV-012469 тоот тусгай зөвшөөрлийг АМГТХЭГ-ын 2008 оны 06-р сарын 17-ны өдөр авсан байдаг. Тус талбайд хайгуулын ажлыг өөрийн хөрөнгөөр явуулж нөөцийг улсын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн байна. Чамин Алт ХХК нь алтны шороон ордод үйл ажиллагаа явуулж байсан ба ажиллах хүчин болон олборлолтын арвин туршлагатай байна.

Төслийн нэр :

- *Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төсөл*

Төсөл хэрэгжүүлэх аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр:

- “ЧАМИН АЛТ” ХХК
 - Улсын бүртгэлийн дугаар : 9019043029
 - Регистрийн дугаар : 5231337

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг:

- *Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 11-р хороо, 7-р хороолол, Ногоон нуур, Шинэ Улаанбаатар хотхон 1004-37 тоот*
 - Утас: 976-98885188. 95502756
 - Цахим хаяг:

Төслийн зорилго :

- *Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт орших Толгойт-1 MV-012469 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайд хамаарах бодитой В зэргийн геологийн нөөц хими цэврээр 79.0кг алтны нөөцөд тулгуурлан уг ордыг ашиглах төсөл боловсруулан ордыг аж ахуйн эргэлтэнд оруулж улс орны төсөвт өөрийн хувь нэмрээ оруулах ажлын байр бий болгох уул уурхайн салбарыг хөгжүүлэх зэрэгт оршино.*

Төсөл хэрэгжих үе шат

- *Ашиглалтын 2 жил*

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Төслийн байршил

Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон орд нь Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт байрлах бөгөөд Улаанбаатар хотоос 450 км-т, Дархан хотоос 200 км-т, Бугант тосгоноос зүүн хойд зүгт 5 км зайд Толгойт, Сангийн гол, Шавартын голын уулзвараас баруун урагш 2 км-т оршино.

- Талбайн байр зүйн зургийн хавтгай : М-48-95
- Талбайн хэмжээ : 41.11 га
- Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар : MV-012469

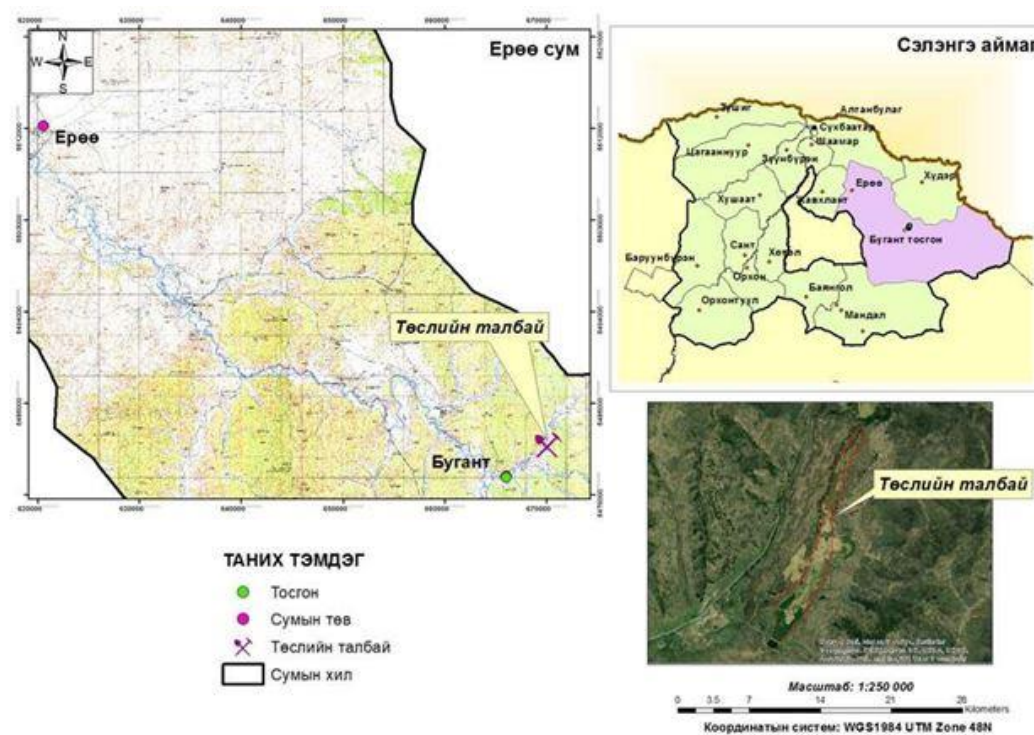
Хүснэгт 1. Талбайн булангийн цэгүүдийн солиболцол

MV-012469 Толгойт -1					
№	Уртгаг	Өргөрөг	№	Уртгаг	Өргөрөг
1	107°21' 5.41"	49° 28' 1.91"	38	107° 20' 25.44"	49° 27' 3.4"
2	107° 21' 10.45"	49° 28' 1.91"	39	107° 20' 24.75"	49° 26' 48.84"
3	107° 21' 10.23"	49° 27' 57.52"	40	107° 20' 31.19"	49° 26' 48.72"
4	107° 21' 7.25"	49° 27' 57.59"	41	107° 20' 31.31"	49° 26' 51.3"
5	107° 21' 7.17"	49° 27' 55.64"	42	107° 20' 35.28"	49° 26' 51.22"
6	107° 21' 5.19"	49° 27' 55.68"	43	107° 20' 35.43"	49° 26' 54.46"
7	107° 21' 5.08"	49° 27' 53.43"	44	107° 20' 38.92"	49° 26' 54.38"
8	107° 21' 2.6"	49° 27' 53.47"	45	107° 20' 39.06"	49° 26' 57.3"
9	107° 21' 2.49"	49° 27' 51.22"	46	107° 20' 41.53"	49° 26' 57.25"
10	107° 20' 59.01"	49° 27' 51.29"	47	107° 20' 41.68"	49° 27' 0.49"
11	107° 20' 58.49"	49° 27' 40.29"	48	107° 20' 44.17"	49° 27' 0.44"
12	107° 20' 57.5"	49° 27' 40.3"	49	107° 20' 44.29"	49° 27' 3.03"
13	107° 20' 57.39"	49° 27' 38.37"	50	107° 20' 46.28"	49° 27' 2.99"
14	107° 20' 55.92"	49° 27' 38.39"	51	107° 20' 46.39"	49° 27' 5.57"
15	107° 20' 55.84"	49° 27' 36.77"	52	107° 20' 48.38"	49° 27' 5.53"
16	107° 20' 53.35"	49° 27' 36.83"	53	107° 20' 48.48"	49° 27' 7.47"
17	107° 20' 52.93"	49° 27' 27.78"	54	107° 20' 50.95"	49° 27' 7.41"
18	107° 20' 50.43"	49° 27' 27.82"	55	107° 20' 51.13"	49° 27' 10.98"
19	107° 20' 50.25"	49° 27' 23.95"	56	107° 20' 53.6"	49° 27' 10.93"

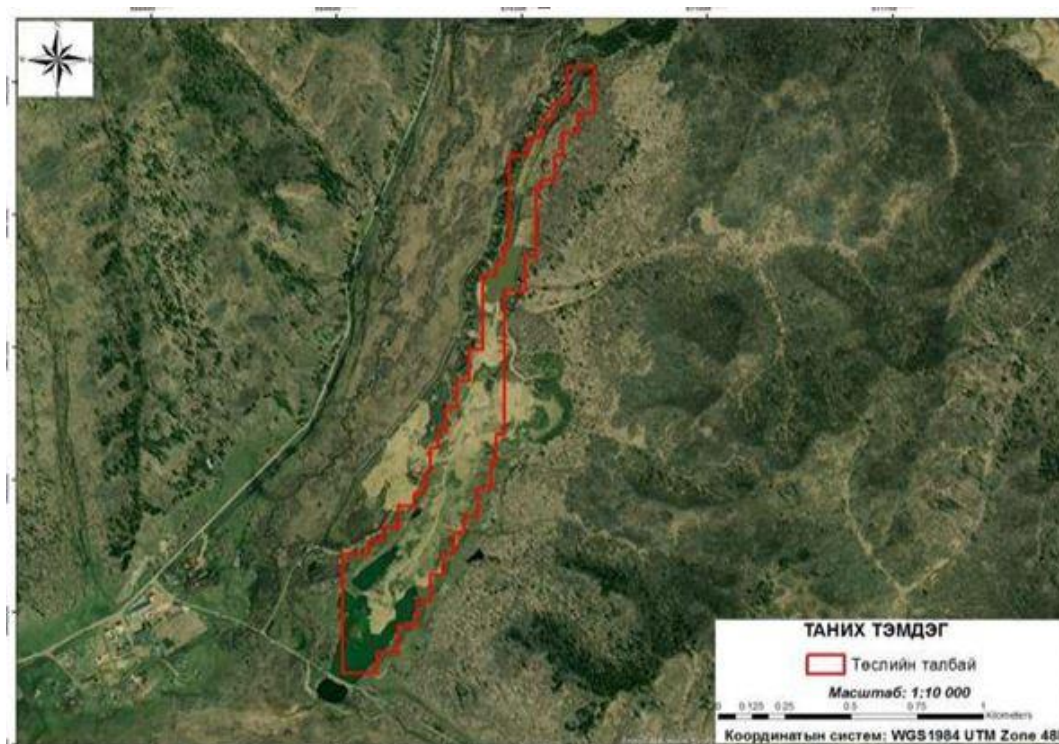
**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

20	107° 20' 47.78"	49° 27' 24"	57	107° 20' 53.75"	49° 27' 14.16"
21	107° 20' 47.62"	49° 27' 20.76"	58	107° 20' 54.75"	49° 27' 14.14"
22	107° 20' 45.64"	49° 27' 20.8"	59	107° 20' 54.91"	49° 27' 17.38"
23	107° 20' 45.5"	49° 27' 17.89"	60	107° 20' 56.39"	49° 27' 17.34"
24	107° 20' 44"	49° 27' 17.92"	61	107° 20' 57.23"	49° 27' 34.81"
25	107° 20' 43.92"	49° 27' 15.98"	62	107° 21' 1.2"	49° 27' 34.73"
26	107° 20' 42.42"	49° 27' 16.01"	63	107° 21' 1.4"	49° 27' 38.93"
27	107° 20' 42.27"	49° 27' 12.78"	64	107° 21' 3.38"	49° 27' 38.9"
28	107° 20' 41.27"	49° 27' 12.79"	65	107° 21' 3.79"	49° 27' 47.29"
29	107° 20' 41.17"	49° 27' 10.53"	66	107° 21' 4.78"	49° 27' 47.28"
30	107° 20' 39.18"	49° 27' 10.57"	67	107° 21' 4.82"	49° 27' 48.24"
31	107° 20' 39.11"	49° 27' 8.95"	68	107° 21' 7.31"	49° 27' 48.2"
32	107° 20' 36.13"	49° 27' 9.02"	69	107° 21' 7.44"	49° 27' 51.11"
33	107° 20' 36.01"	49° 27' 6.42"	70	107° 21' 8.94"	49° 27' 51.08"
34	107° 20' 33.03"	49° 27' 6.49"	71	107° 21' 9.08"	49° 27' 53.98"
35	107° 20' 32.96"	49° 27' 4.87"	72	107° 21' 12.06"	49° 27' 53.92"
36	107° 20' 30.48"	49° 27' 4.92"	73	107° 21' 12.15"	49° 27' 56.19"
37	107° 20' 30.39"	49° 27' 3.3"	74	107° 21' 15.13"	49° 27' 56.12"

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Зураг 1. Төслийн талбайн байршлын зураг

Зураг 2. Агаар сансарын зураг

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Газрын гадаргуу: Төслийн нутаг дэвсгэр нь Хэнтийн нурууны баруун хойд хажууд байрлах ба дунд зэрэг өргөгдсөн гадаргуутай.

Усан сүлжээ: Талбайн хэмжээнд гадаргуугийн усан сүлжээ зонхилох бөгөөд эдгээрээс хамгийн том нь Ерөө гол ба ашиглалтын талбайгаас хамгийн ойр цэг нь 10 км орчим зайтай байдаг. Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Толгойтын, Сангийн голын хөндийд оршино. Орчин үеийн уур амьсгалын нөхцөлөөс хамаарч Сангийн гол, Шавартын голууд ширгэж, шургасан байдаг. Харин Толгойтын гол нь хуучин ашиглалтанд өртсөн талбайнуудыг дайран өнгөрч уг тусгай зөвшөөрлийн талбайн баруун талаар урсан өнгөрнө. Ус зүйн хувьд Хойд мөсөн далайн ай сав, Ерөө голын сав газарт тус тус багтана. Энэ ай савд Монгол орны гол мөрний усны нөөцийн 49% бүрддэг.

Цаг агаар: Талбай нь эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай бүсэд хамаарах бөгөөд жилийн дулааны хэлбэлзэл $+30^{\circ}\text{C}$ -с -50°C -ийн хооронд хэлбэлздэг. Зундаа 20-25 хэм дулаан, өвөлдөө 35 хэм хүртэл хүйтэрдэг. Жилд дунджаар 350-500 мм-ийн хур тунадас буух боловч ихэнх нь өвөл, зуны улиралд ордог. Хур тунадасны ихэнх хувийг бороо эзэлдэг ба бараг 80 % хүрнэ. Анхны цас 10-р сараас эхлэх бөгөөд 4-р сар хүртэл үргэлжилдэг. Цасан гадаргуугийн зузаан дунджаар 0.15 м хүрдэг. Харин өвлийн улиралд газрын гадаргуу 2.0-3.0 м гүн хүртэл хөлддөг байна. Газрын гадаргуу 10-р сарын сүүлчээр хөлдөж 5-р сарын сүүлчээр гэсдэг. Агаарын харьцангуй чийгшилт 47-55 хувь байна.

Амьтны аймаг: Хангайн уулархаг бүсэд тохиолддог ойд амьдардаг ан амьтад элбэг тохиолддог ба тухайлбал гөрөөс, зэрлэг гахай, баавгай, чоно, туулай гэх мэт. Мэрэгчдээс хэрэм, жирх, зурам элбэг тохиолддог. Гэвч тусгай зөвшөөрлийн талбай орчимд уул уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагаа жил бүр явагддаг тул ан амьтан талбайн орчимд тааралдахгүй.

Хөрс бүрхэвч, ургамлан нөмрөг: Хөрсний мужлалаар ойт хээрийн бүсийн ялзмаг ихтэй үржил шимт хар хүрэн ба хүрэн бор хөрс зонхилсон нутагт багтдаг. Тусгай зөвшөөрлийн талбайд хангайн бүсэд ургадаг ургамал, бутлаг ургамал, жижиг торлогууд

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

тааралдана. Хангайн бүсэд ургадаг нарс, хар мод, хус мод тусгай зөвшөөрлийн талбайд тааралдахгүй. Харин голын хөндийн өвслөг ургамал элбэг тохиолдоно. Бугантын дүүрэг нь тэр тусмаа Толгойтын голын хөндий нь маш олон төрөл зүйлийн олон наст ургамалаар баялаг юм.Тус талбайд хонгорзул, юмдүүжин, далийн ягаан зэрэг маш олон төрлийн цэцэг болон ойн өвслөг ургамлууд мөн монос, нохойн хошуу, бөөрөлзгөнө, улаазгана зэрэг жимсний моднууд, хус, нарс, бургас, хуш гэх мэт модлог ургамлууд голчлон ургадаг.

Түүх дурсгалт газар болон олдвор: Бүхлээн хүн чулуу, Ялбагийн чулуун хөшөө, Дарь эхийн сүм, Далангийн дуган, Ходоодын хийд, Хадны ламын дуганы үлдэгдэл туурь, Гүн толгойн шавраар бурхан хийж шатааж байсан газар зэргийг дурьдаж болно.Ерөө сумын хэмжээнд 2010 оны улсын тооллогоор түүх, соёлын үл хөдлөх дурсгал болох хийдийн туурь-1, хиргисүүр-43, булш-95, бурхан цутгаж байсан газрын туурь-1, суварга-3, суварганы туурь-8 дурсгалын хөшөө-1, хотын туурь-1 нийт 153 бүртгэгдсэн.

Эдийн засаг, зам харилцаа: Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон орд нь Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотоос 450 км зайтай. Тусгай зөвшөөрлийн талбай нь газарзүй, эдийн засгийн хувьд дэд бүтэц сайн хөгжсөн. Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт байрлах ба Дархан-Уул аймгийн төвөөс зүүн хойш 200 км зайд орших бөгөөд авто замын сүлжээ сайн хөгжсөн, гол авто зам нь ердийн шороон зам байдаг. Толгойтын гол, Сангийн гол, Шавартын голын уулзварт, Толгойтын алтны шороон ордын доод хэсэгт байрладаг. Мөн Бугант тосгоноос Хүдэр сум хүртэлх өндөр хүчдэлийн шугам (35 мян.квт) нь ордын хажуугаар өнгөрдөг. Төв суурин газруудад эмнэлэг, сургууль, харилцаа холбоо, засаг захиргааны нэгж, дэлгүүр, хувийн үйлчилгээний газрууд гэх мэт байгууллагуудтай. Хамгийн ойр орших суурин газар нь Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын Бугант тосгон бөгөөд ордоос баруун урагш 3 км зайд оршино.

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Уурхайн ашиглалтын системийн сонголт

Ордын уул-техникийн нөхцөл

Толгойт-1 алтны шороон ордын элсний (ашигт) давхрага сунаж тогтсон ба давхрагын өргөн дунджаар 150 м болно. Ордын хөрс хуулалтын зузаан дунджаар 18.7 м тогтоосон. Ашигт (элсний) давхрагын зузаан дунджаар 1.85 м байна.

Алт агуулсан давхрага элс, шаварлаг элсэрхэг дүүргэгчтэй, аллювиаль-пролювиаль хурдсаар дүүргэгдсэн. Алттай давхрага нь олон жилийн хөлдүү хөрсгүй. Ордын ашигт давхрагыг бүрдүүлэгч хурдсын литологийн найрлагат шаварлаг хольцын агуулга 10 %-иас ихгүй учир элсний угаагдах чанар сайтай.

Толгойт-1 алтны шороон ордын олборлолтонд бэлтгэгдсэн ашиглалтын талбайд хамаарах геологийн нөөц, элс 160.5 мян.м³, хөрс 1616.7 мян.м³, алт 86.24 кг /шлих/, сорьц тооцсоноор 79.0 кг тогтоогдсон байна.

Ордын нөөцийн тооцоо

Үйлдвэрлэлийн нөөцийн тооцоогоор бохирдлыг улнаас 25 см, таазнаас 20 см байхаар тооцоход 29.96 мян.м³ буюу 24.22 % байна. Төсөлд алт хаяхгүй байхаар тооцсон ба төсөл хэрэгжих хугацаанд ордоос нийт 1527.56 мян.м³ хөрс хуулж, үүнээс 18.34 мян.м³ өнгөн хөрс хуулж шимт хөрсний овоолгод байршуулах бөгөөд дунджаар 428 мг/м³ агуулгатай шлихээр 63.87 кг, хими цэврээр 58.51 кг алттай 149.13 мян.м³ элс олборлохоор тооцжээ.

Уурхайн ажиллах горим ба ашиглалтын хугацаа

Уурхайн ажиллах горим нь манай орны улирлын шинж чанар, цаг агаар, уур амьсгал, ил уурхайн үндсэн техник тоног төхөөрөмжийн бүтээл, уурхайн жилийн хүчин чадал зэргээс ихээхэн шалтгаална.

Уурхай нь улирлын чанартай үйл ажиллагаа явуулах учир олборлолт явуулах үед тасралтгүй ажиллана. Улсын чанартай баяр ёслолын өдрүүдэд амарна. Харин техник

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

тоног төхөөрөмжүүдэд үзлэг үйлчилгээ, урсгал засвар хийх хоногийн тоо сард 2 өдөр байхаар төсөлд төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 2. Уурхайн ажиллах горим

д/д	Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2023 он
1	Жилд ажиллах боломжит хоног	хоног	210
2	Амралт, баяр ёслолын хоног	хоног	4
3	Цаг агаарын хүндрэлтэй хоног	хоног	8
4	Уурхайн ажиллах ажлын хоног	хоног	185
5	Урсгал засвар хийгдэх хоног	хоног	12
6	Уурхайн бэлтгэл ажил хийгдэх хоног	хоног	10
7	Хөрс хуулах боломжит хоног	хоног	175
8	Элс угаах боломжит хоног	хоног	175
9	Нэг хоног дах ээлжийн тоо		2
10	Нэг ээлжийн үргэлжлэх хугацаа цаг	цаг	10

Уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөө: Алтны шороон ордын уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөөг элс угаах тоног төхөөрөмж болон олборлох техник тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлаас хамааруулан дараах байдлаар төлөвлөсөн байна.

Хүснэгт 3. Уулын ажлын календарьчилсан төлөвлөгөө

Үзүүлэлтүүд	Хэмжих нэгж	2023 он	Нийт
Хөрс хуулалт	мян.м ³	688.9	688.9
Элс олборлолт	мян.м ³	84.2	84.2
Дундаж агуулга	мг/м ³	378	378
Алт /хими цэвэр/	кг	31.9	31.9

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Ил уурхайн ашиглалтын систем

Уг орд нь ашиглалтын гүн их биш, уул-геологийн нөхцөл харьцангуй энгийн тул тээвэртэй ашиглалтын системээр ил аргаар ашиглах нь хамгийн тохиромжтой юм. Иймд шимт хөрсийг хуулсаны дараагаар хөрс, элсний давхаргыг экскаватор автосамосвалын хослолоор, хөрсийг эхний үед хөрсний гадаад овоолгод тээвэрлэх ба элс олборлосны дараагаар дотоод овоолго үүсгэхээр төлөвлөлөө. Харин алт агуулсан элсийг скруббер байрласан талбайд зөөвөрлөхөөс гадна скрубберээр угаагдан гарсан эфель, галийг бульдозероор түрж, тэгшлэн хэлбэршүүлж өнгөн хөрсөөр хучиж нөхөн сэргээлт хийнэ.

Хүснэгт 4. Ашиглалтын системийн элементүүд

№	Үзүүлэлтүүд	Нэгж	Тэмдэглэгээ	Тоо, хэмжээ
1	Хөрсний доголын өндөр	м	Н	5
2	Дээд доголын хормойгоос замын тэнхлэг хүртэлх зай	м	C ₁	3.0
3	Авто замын тэнхлэг хоорондын зай	м	Е	4.5
4	Замын тэнхлэгээс доод доголын ирмэгийн нурах хил хүртэлх зай	м	C ₂	3.0
5	Доод доголын ирмэгийн нурах өргөн	м	Вн	1.5
6	Автозамын өргөн	м	Тө	12
Бусад үзүүлэлтүүд				
7	Олборлолтын доголын өндөр	м	h	1.4
8	Доголын налуугийн өнцөг	Град	α	50
9	Орлын өргөн	м	Аор	16
10	Ажлын талбайн өргөн	м	Ват	10-25
11	Авто замын налуу	‰		60-80

Угаан баяжуулах цехийн технологи ба ажиллах горим. Ордын элсийг угаан баяжуулах цехийн жилийн хүчин чадал 84.2 мян.м³ ба тоног төхөөрөмжийн ашиглалт 100%-тай ажиллах үед цагийн хүчин чадал 40.0 м³ байна. Дараах хүснэгтэд баяжуулах цехийн ажиллах горимыг үзүүлэв.

Элс угаан баяжуулах цех нь уул-техникийн шинж чанараас хамаарч ажиллах ба зөвхөн дулааны улиралд буюу 5-р сарын 1-ээс 11-р сарын 01-ны хооронд ажиллана. Үүнээс угаах төхөөрөмжийн хүчин чадал болон амралтын өдөр, сул зогсолт зэргээс

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

хамааран 90-117 хоног ажиллахаар төлөвлөсөн. Элс угаан баяжуулах цехийн хувьд алт агуулсан элсийг угаах тоног төхөөрөмжийн бүтээлээс хамаарч хоногт 2 ээлжээр, 12 цаг ажиллана.

Хүснэгт 5. Элс угаан баяжуулах цехийн ажиллах горим

№	Ажиллах горим	2023
1	Жилийн хуанлийн хоногийн тоо	365
2	Жилийн хуанлийн цаг	8760
3	Хоногийн хуанлийн цаг	24
4	Цаг ашиглалт, %	75
5	Ээлжинд ажиллах цаг	12
6	Хоногт ажиллах ээлжийн тоо	2
7	Жилд ажиллах цаг	2114
8	Жилд ажиллах хоног	117
9	Цагийн хүчин чадал, м ³ /цаг	40.0
10	Хоногийн хүчин чадал, м ³ /хоног	720.0
11	Жилийн хүчин чадал, мян.м ³ /жил	84.2

Хүснэгт 6. Нийт бүтээгдэхүүн гаргалт

№	Үзүүлэлт	Нэгж	2023 он	Нийт
1	Нийт баяжуулах элс	мян.м ³ /жил	84.23	84.23
2	Элсэн дэх алтны агуулга, /дундаж/	гр/м ³	0.415	0.415
3	Элсэн дэх алтны хэмжээ	кг	34.97	34.97
4	Алтны баяжмалын гарц, /дундаж/	%	0.0002	0.0002
5	Баяжмал дахь алтны агуулга, /дундаж/	гр/м ³	189880.9	189880.9
6	Металл авалт, /дундаж/	%	91.20	91.20
7	Баяжмал дахь алт	кг	31.9	31.9

Элсийг гравитацийн аргаар скруббер-тунах машины хослолоор угаан ангилах, баяжуулах ширээгээр гүйцээн баяжуулан 91.2 %-ийн металл авалттайгаар нийтдээ шлихээр 58.25 кг, хими цэврээр 53.36 кг алт баяжуулж авахаар тооцсон. Элс угаан баяжуулах явцад хаягдах алтны хэмжээг бууруулах, металл авалтыг туршилтын үр дүнд

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

хүргэх болон сайжруулах зорилгоор баяжуулах ширээний хаягдалд хяналтын сорьцлолтыг байнга хийж хаягдалд алт алдагдаж буй эсэхийг хянаж ажиллана.

Төслийн техник тоног төхөөрөмж, дэд бүтцийн хангамж

Тус төслийн хөрс хуулах, элс олборлолтын ажилд жилд 2 ш Doosan 520 маркийн экскаватор, хөрс, элс тээвэрлэх ажилд /дундаж зай 0.8 км/ Howo маркийн 12 м³-ийн тэвшний багтаамжтай автосамосвал 4 ш, овоолгыг бөөгнүүлэх, угаах төхөөрөмжийг элсээр тэжээх болон угаагдаж гарсан эфель, гаалийг автосамосвалд ачих зэрэг ажиллагаанд БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн ХG951 маркийн 3.0 м³ шанаганы багтаамж бүхий утгуурт ачигч 1ш, шимт хөрс хуулах, хөрсний овоолго түрж тэгшлэх, хуулсан хөрсийг ашигласан орон зайд түрж оруулах тэгшлэх, нөхөн сэргээлтэнд ажиллах, зам засах, зэрэг ажлуудад SD-32 бульдозер 1 ш байна.

HOWO Маркийн автосамосвал

SD-32 маркийн бульдозер

СБ-40 маркийн скруббер

ХG951 маркийн утгуурт ачигч

Doosan 520 Маркийн урвуу утгуурт экскаватор

СКМ-1А Баяжуулах ширээ

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

JT5-2 Тунаах машин

140TSA Эргэлтийн усны насос

Зураг 4. Ил уурхай болон элс угаах техник тоног төхөөрөмжийн

Хүснэгт 7.Төслийн техник тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлын тойм үзүүлэлтүүд

№	Техникийн нэр төрөл	Техникийн марк	Тоо хэмжээ, ш	Техникийн үзүүлэлт		
				Нэгж ажлын багтаамж, м ³ (тн)	Явах хамгийн их хурд, км/цаг	Жилийн бүтээлийн норм, м ³
1	Автосамосвал	Howo-ZZ331	2	25	80	85.7
2	Утгуурт ачигч	Wori-156	1	3.0	16.7	149.7
3	Бульдозер	RD 165Y-1	1	10	6.6	313.7
4	Экскаватор	Hyundai 2900	1	1.0	5.2	139.5
5	Скруббер	СБ-40	1	20-40м ³ /цаг		

Дэд бүтэц, барилга байгууламжууд

Хаягдлын санд эргэлтийн усны систем ашиглан угаах төхөөрөмжийн хаягдалтай хамт хаягдсан усыг тунгааж эргүүлэн угаах төхөөрөмжүүдийг эргэлтийн усаар хангана. Элс угаан баяжуулахад шаардагдах усыг тооцвол 1 м3 элс угаахад 4.0 м3 ус шаардагдана. Элс угаан баяжуулахад шаардлагатай усны 70%-ийг эргэлтийн усаар, 30 %-ийг цэвэр усаар хангана

Усан хангамж:

Элс угаах тоног төхөөрөмжийн хувьд хүндийн хүчээр ангилан ялгах скруббер болон тунаах машины хослол болох 1 ш СБ-40 маркийн скруббер, 1 ш JT5-2 маркийн

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

тунаах машин, гүйцээн баяжуулалтанд Holman 8000 маркийн баяжуулах ширээ гэсэн үндсэн тоног төхөөрөмжийг ашиглана.

Ордын элсийг угаан баяжуулах цехийн жилийн хүчин чадал 84.2 мян.м³ ба тоног төхөөрөмжийн ашиглалт 100%-тай ажиллах үед цагийн хүчин чадал 40.0 м³ байна.

Уурхайн цахилгаан хангамж

Толгойт-1 алтны уурхайн цахилгааны гол хэрэглэгч нь угаах төхөөрөмж, усны насос, засварын цех, уурхайн тосгон болон бусад жижиг хэрэглэгчид байх ба Дархан Сэлэнгийн цахилгаан түгээх сүлжээ ХК-ийн Сэлэнгэ аймгийн Бугант тосгоны 110/6 кВ-ын Толгойт дэд станцын 6 кВ-ын хуваарилах байгууламжийн ячейк №7-ын агаарын шугамын тулгуур №20-аас салбарлуулан 0.6 км урт агаарын шугам татна.

Уурхайн ажиллах хүч

Уурхайд жилд дунджаар 32 хүн ажиллах юм. Тасралтгүй ажиллагааг хангахын 2 ээлжээр ажиллана. Нэг ээлж 12 цаг ажиллаж байхаар төлөвлөсөн.

Уурхайн тээвэр

Толгойтын хөндийн алтны уурхайн хөрс тээвэрлэх ажилд 12 м³-ийн тэвшний багтаамжтай БНХАУ-д үйлдвэрлэсэн HOWO маркийн автосамосвалыг ажиллуулахаар төлөвлөсөн байна. Ил уурхайн хөрс болон элс тээвэрлэх зай дунджаар 1.3 км байна.

Хөрөнгө оруулалтын хэмжээ /сая.төг

Улс болон орон нутгийн төсөвт төлөх татвар төлбөрүүд. Тус уурхайг ажиллуулснаар улс, орон нутгийн төсөвт 2023 онд 591.97 сая.төг төлөх ба энэ нь нийт борлуулалтын орлогын 9.2 хувийг эзэлж байна.

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

Төслөөс нийгэм-эдийн засагт үзүүлэх болзошгүй нөлөөлөл

Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төсөл хэрэгжсэнээр орон нутгийн нийгэм-эдийн засагт дараах нөлөөллийг үзүүлэх боломжтой.

Хүснэгт 8. Төслөөс орон нутгийн нийгэм-эдийн засагт үзүүлэх болзошгүй нөлөөлөл

Нийгэм-эдийн засгийн үзүүлэлт	Төслөөс үзүүлэх нөлөө
Ажил эрхлэлт	Төслийн үйл ажиллагааны үед орон нутагт түр ажлын байр бий болно.
Зах зээл	Ханган нийлүүлэх эрэлт ихээр үүсэх тул орон нутагт хуваарилах боломжтой. Үүнд: • Хүнсний хангамж • Ажлын хувцас ахуйн хангамж • Түлш шатахуун сэлбэг хэрэгсэл
Татвар төсөв	Орон нутгийн төсөвт дараахи татваруудыг төлнө. Үүнд : • НӨАТ • ХАОАТ Байгаль орчны дараахи төлбөр хураамж төлнө. Үүнд : • Газар ашигласны төлбөр • Ус ашиглалтын төлбөр • Ашигт малтмалын нөөц ашигласаны төлбөр

Байршилтай холбоотой төслийн нөлөөллийн цар хүрээ

Төслийн нөлөөллийн бүсэд тусгай хамгаалалттай газар нутаг хамрагдаагүй, төслөөс үзүүлэх нөлөө өөрөө зохицуулагдах хэлбэртэй, нөлөөллийн үр дагаврын үнэлгээгээр бага буюу сөрөг нөлөөгүй байна.

Хуулиар хамгаалагдсан талбай, түүх соёлын дурсгалт болон үнэт биет зүйлс төслийн талбайгаас ихээхэн хол байршилтай зэрэг нөхцөл байдлаас төслөөс үзүүлэх сөрөг нөлөө эрчим багатай, өөрөө цэгцрэн зохицуулагдах боломж ихтэй байна.

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 9.Байришилтай холбоотой төслийн нөлөөллийн үзүүлэлт

Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөлийн хэлбэр			Нөлөөллийн үнэлгээ		
	Шууд	Шууд бус	Өөрөө зохицуулагдах	Бага буюу нөлөөгүй	Дунд	Эрчимтэй
Хуулиар хамгаалагдсан газар нутагт үзүүлэх нөлөө						
Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт нийт арван хоёр орон нутгийн тусгай хамгаалалтай газар нутаг байна. Төслийн талбай нь ОНТХГНутагтай давхцалгүй болно.			х	х		
Төсөл хэрэгжих нутгийн эмзэг байдалд үзүүлэх нөлөө						
Орон нутгийн салхи тогтворгүйгээс үүсэх нөлөө			х		х	
Жилд орох хур тундас их			х	х		
Газар ашиглалтын байдалд үзүүлэх нөлөө						
Бүтээн байгуулалт төлөвлөсөн газар байхгүй			х	х		
Бэлчээр ашиглалтанд үзүүлэх нөлөө	х				х	
Нөлөөллийн хуримтлагдах байдал						
Төслийн үргэлжлэх хугацаа богино	х			х		
Нөхөн сэргээгдэх бүрэн боломжтой		х			х	
Дүн						

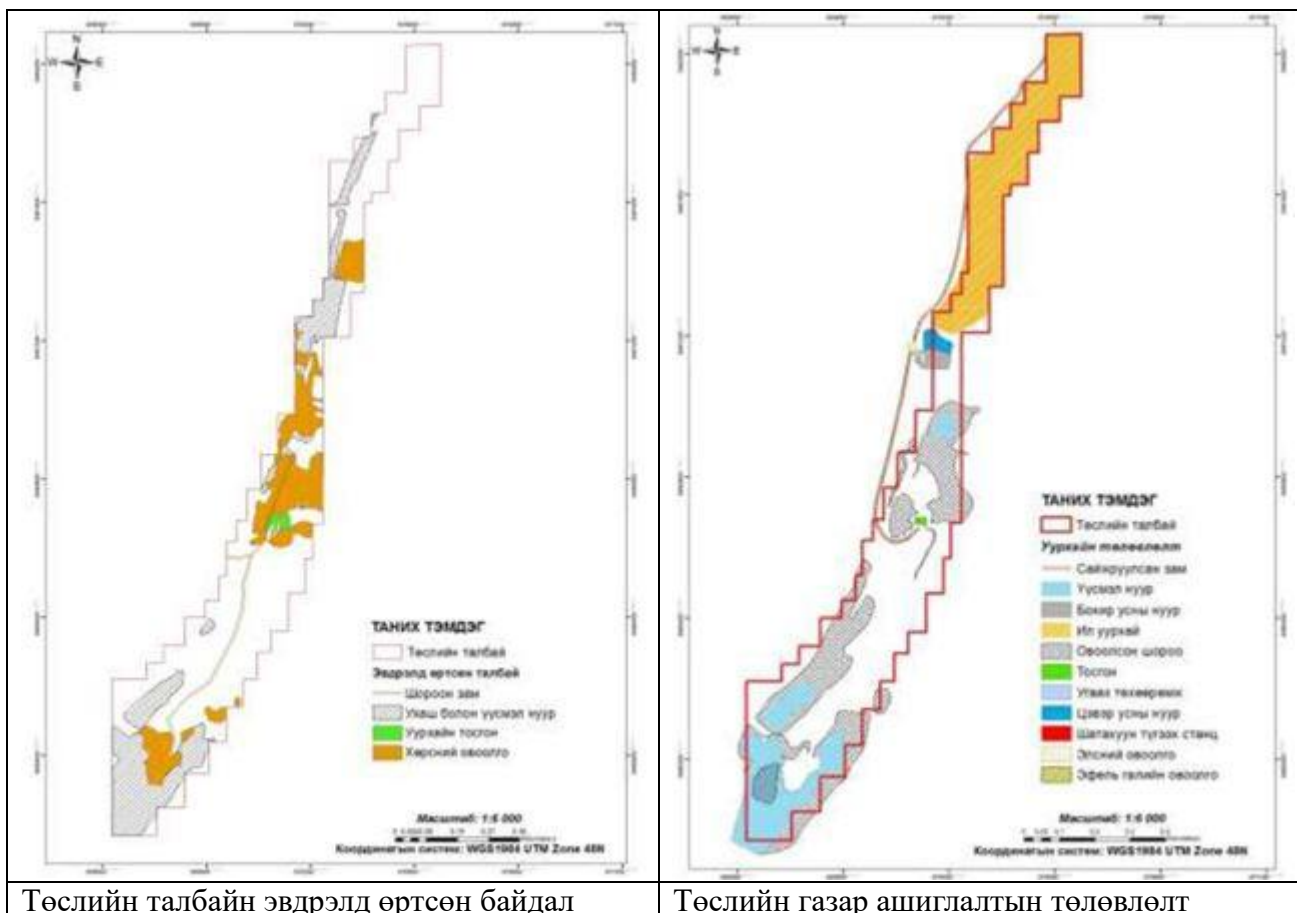
СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛТ

Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон ордыг ашиглах төслийн баримт бичигт туссан гол зорилго, техник, технологи, эдийн засгийн хүчин чадал, үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны хамрах хүрээ, онцлогийг дээр тодорхойлсон бөгөөд үүнд үндэслэн давхцуулан зураглах арга, Магадлан жагсаах аргыг ашиглан байгаль орчны шинжилгээ хийж, гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллийн эх үүсвэрийг тодорхойлов.

Ил уурхайн оновчлолоор үүссэн хүрээнд 688.88 мян.м³ хөрс хуулж, 34.97 мян.м³ элс олборлохоор байна. Иймд энэ хүрээнд олборлох, баяжуулах үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийг тооцоолох, түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах зөвлөмж боловсруулах нь энэхүү байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний зорилго юм. Дараах зурагт уурхайн төлөвлөлтийг хиймэл дагуулын зураг дээр тайлбарлан оруулсан.

Өмнөх хугацаанд явагдсан уул уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаагаар нутгийн ландшафтын хэв шинж өөрчлөгдсөн байна. Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон ордын газар ашиглалтыг дараах хүснэгтэнд харуулав.

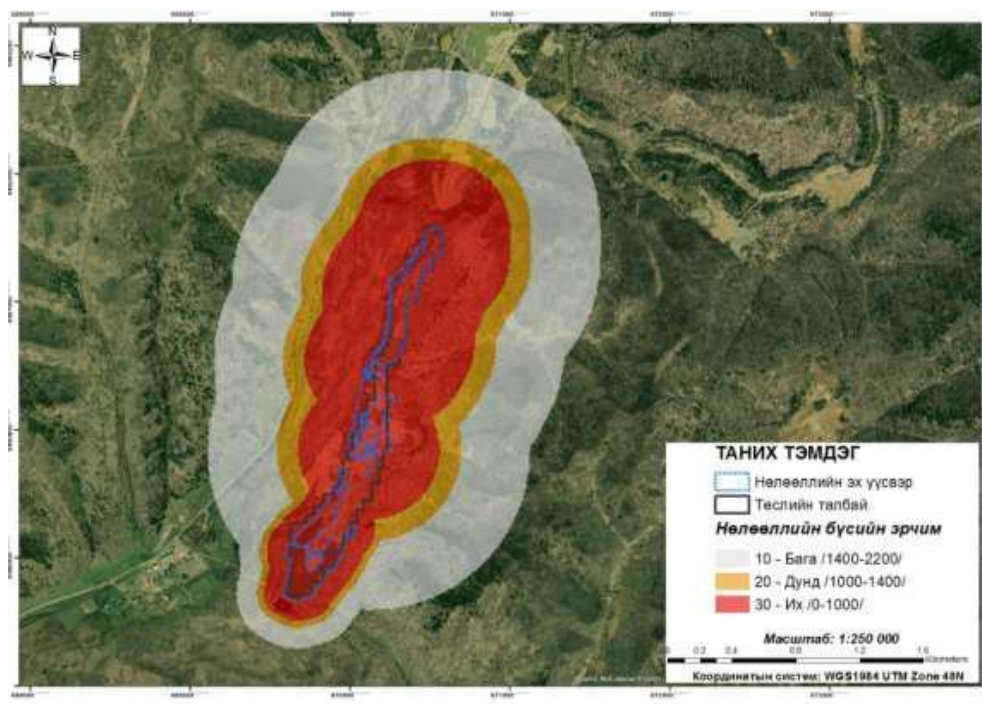
Зураг 5. Газар ашиглалт

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 10. Уурхайн объект, түүний талбай

№	Уурхайн олборлолт баяжуулалтаар үүссэн объект /одоогийн байдлаар/	Талбай, га	№	Уурхайн олборлолт баяжуулалтаар үүсэх объект	Талбай, га
1	Хөрсийн овоолго	7.29	6	Ил уурхай	5.7
2	Зам	0.78	7	Цэвэр усны нуур	0.7
3	Уурхайн тосгон	0.25	8	Бохир усны нуур	0.02
4	Хиймэл нуур	8.63	9	Уурхайн тосгон	0.07
5	Нөхөн сэргээлт хийсэн талбай	7.38	10	ШТС	0.002
	Нийт	24.34	11	Элс болон эфель галийн овоолго	0.08
			12	Зам	1.8
			13	Овоолсон шороо	11.1
			14	Угаах төхөөрөмж	0.04
			15	Үүсмэл нуур	0.7
				Нийт	20.23

Төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлэх нөлөөллийн бүсийг урьдчилсан байдлаар тогтоохдоо БОНХСайдын А-117 тоот аргачлалд заасан нөлөөлөл буурах функцийг ашигласан болно. Нөлөөллийн эх үүсвэрүүдийн тэгш хэмт цэгээс хүчтэй нөлөөлөл 0-1000м зайд, дунд зэргийн нөлөөлөл 1000-1400 м зайд, бага нөлөөлөл 1400-2200 м зайд тус тус үүсэх магадлалтай юм

Зураг 6. Төслийн нөлөөллийн бүс

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

БОНХСайдын А-117 тоот аргачлалд заасан үзүүлэлтээр байгаль орчны шинжилгээ хийж үр дүнг дараах хүснэгт 11-д үзүүлэв.

Хүснэгт 11. Байгаль орчны шинжилгээ

№	Байгаль орчны шинжилгээ хийх асуултууд	Тийм	Үгүй
1	Газрын гадаргын хэв шинжид гарах өөрчлөлт	+	
2	Газар ашиглалтын өөрчлөлт	+	
3	Төсөл хэрэгжүүлэх зориулалтаар усны нөөцийг ашиглах эсэх	+	
4	Гадаргын болон газрын доорх усны нөөцийн хомсдол үүсэх эсэх	+	
5	Үл нөхөн сэргэх болон байгалийн ховор нөөц, баялгийг ашиглах эсэх	+	
6	Тухайн төслийг хэрэгжүүлэх хүрээнд хүний эрүүл мэнд байгаль орчинд хор хөнөөлтэй химийн бодис материалыг ашиглах хадгалах тээвэрлэх устгах үйл ажиллагаа явагдах эсэх		+
7	Тухайн төслийг хэрэгжүүлэх хүрээнд хүний эрүүл мэнд байгаль орчинд хор хөнөөлтэй химийн бодис материалыг үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа явагдах эсэх		+
8	Төслийн барилга байгууламжийг барьж байгуулах төсөл хэрэгжүүлэх болон хаалтын үе шатанд хатуу хог хаягдал гарах эсэх	+	
9	Төслийн барилга байгууламжийг барьж байгуулах төсөл хэрэгжүүлэх болон хаалтын үе шатанд шингэн хаягдал /бохир ус / гарах эсэх	+	
Орчны бохирдол			
10	Төсөл хэрэгжүүлэхтэй холбоотойгоор аливаа төрлийн бохирдуулагч болон аюултай хортой бодис агаар мандалд ялгарах эсэх	+	
11	Дуу шуугианы нөлөө	+	
12	Чичиргээний нөлөө	+	
13	Дулааны нөлөө	+	
14	Цахилгаан соронзон долгионы нөлөө		+
15	Цацрагийн нөлөө		+
16	Гадаргын болон газрын доорхи усанд бохирдуулагч бодис нэвчих үед усны бохирдол үүсэх эсэх	+	
Эрсдэлийн үнэлгээ			
17	Хүний эрүүл мэнд аюулгүй байдалд үүсэх эрсдэл	+	
18	Байгаль орчинд үүсэх эрсдэл	+	
Нийгэм – эдийн засаг			
19	Төслийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор нийгэмд тодорхой өөрчлөлт гарах эсэх	+	
20	Хүн амын амьжиргааны түвшин өөрчлөгдөх	+	
21	Бизнесийн таатай орчин бүрэлдэх		
22	Орон нутгийн төсвийн орлого нэмэгдэх	+	
23	Шинээр ажлын байр бий болгох	+	
24	Орон нутгийн хөгжилд дэмжлэг үзүүлэх	+	
25	Хөдөлмөр эрхлэнлтэнд өөрчлөлт гарах	+	

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

26	Тухайн орон нутгийн оршин суугчдын зан үйл шашин шүтлэг зэрэгт		+
27	Тухайн орон нутгийн оршин суугчдын дасан зохицсон амьдралын хэв маягт сөргөөр нөлөөлөх	+	
28	Хөгжлийн хэтийн төлөвлөгөө тухайн үед орон нутагт хэрэгжиж байгаа буюу хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж буй үйл ажиллагаатай холбоотойгоор үүсч болзошгүй сөрөг нөлөөлөл бусад хүчин зүйл байгаа эсэх		+
29	Байгаль орчны бохирдол доройтол үүсгэж болзошгүй зам тээврийн үйл ажиллагаа төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэр түүний ойр орчимд явагдах эсэх	+	

Дээрх байгаль орчны шинжилгээний үр дүнг үндэслэн байгаль орчин, нийгэм эдийн засагт үзүүлж болзошгүй нөлөөллийн эх үүсвэр болон нөлөөлөлд өртөгдөх байгаль орчин, нийгэм эдийн засгийн бүрэлдэхүүн хэсгийг тодорхойлохдоо “Магадлан жагсаах арга”-ыг ашиглав. (Хүснэгт 12) НҮБХХБ болон Байгаль орчин аялал жуулчлалын яамны хамтран хэрэгжүүлж буй Монгол улсын Байгаль орчны засаглалыг бэхжүүлэх нь төслийн хүрээнд боловсруулсан аргачлалд заасан магадлан жагсаах аргын хувилбарыг нөлөөллийн эх үүсвэр, тэдгээрт өртөгдөх байгаль, нийгэм, эдийн засгийн хам бүрдлийг тодорхойлоход ашигласан болно.

ТЭЗҮ-д тусгаснаар шороон ордыг ил уурхайн аргаар овоолго бүхий тээвэртэй ашиглалтын системээр олборлоно. Ухаж ачих процесс, дотоод тээвэрлэлт, овоолгууд зэргээс агаар орчинд тоосжилт үүсэх, баяжуулалтын ус хэрэглээ, газрын доорх ус шүүрэлтээр алдагдах зэрэг нөлөөлөл үзүүлэхээс гадна 292 700 м² талбайн хөрс, ургамал нөлөөлөлд өртөнө. Хөрсний овоолгод хурдас чулуулаг овоолох үед болон салхины хурд ихтэй үед тоос агаарт дэгдэнэ.

Шатах тослох материал, түүний хаягдал алдагдвал аллюви-пролювийн уст үе давхарга бохирдох, гадаргын хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг устах, ордын ойр орчимд байрлах, ялангуяа Бороо голын хөндийд байрлах тариалангийн талбай устах зэрэг сөрөг үр дагавартай юм. Мөн атаршсан талбай олборлолтын явцад өртөгдөхөөр байна.

Агаарын чанарт ухаж ачих процессоос эхлээд тээвэрлэх гадаад овоолго, баяжуулалт, уурхайн суурин, дэд бүтэц үйл ажиллагаа хүртэл нийт 13 эх үүсвэрээс, хөрсний чанарт ухаж ачих, хог хаягдал, дэд бүтэц зэрэгтэй холбоотой 4 эх үүсвэрээс, усны чанарт мөн адил 6 эх үүсвэрээс, олборлолт, гадаад овоолго зэрэгт хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөг бүрэн өртөх бөгөөд үүнтэй холбоотой 8 эх үүсвэрээс, геологийн тогтцод олборлолтын цогц үйл ажиллагаа болох ухаж ачих үйл ажиллагаатай холбоотой 2 эх үүсвэрээс, газрын доорх усны нөөц, горимд ус хэрэглээтэй холбоотой 3 эх үүсвэрээс, гадаргын усны нөөц, горимд 3 эх үүсвэрээс, уурхайн ухаш, овоолго зэрэг нь орчны геоморфологийн нэгж гадаргын түвшинд өөрчлөлт оруулах бөгөөд үүнтэй холбоотой 3 нөлөөлөл, биологийн олон янз байдал дуу чимээ, чичиргээ, тоосжилт зэргээс амьдрах орчин нь хязгаарлагдах, устах зэрэг нөлөөтэй бөгөөд үүнтэй холбоотой 12 эх үүсвэр, нийгэм, эдийн засагт 13 эх үүсвэрээс тус тус нөлөөлөл үзүүлнэ.

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн тодорхойлолтоос авч үзвэл төслийн гол нөлөөлөл нь агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл, ус, ургамлан нөмрөг болон хөрсний чанарт үзүүлэх нөлөөлөл, гадаргын болон газрын доорх усны горимд үзүүлэх нөлөөлөл, ландшафтын нөхцөлд үзүүлэх нөлөөлөл, биологийн олон янз байдалд үзүүлэх нөлөөлөл зэрэг болно.

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 12. Нөлөөллийн магадлан жагсаах аргын матриц

Үзүүлэлт	Ухаж ачих		Тээвэрлэх			Овоолго байгуулах			Баяжуулалт			Уурхайн суурин			Дэд бүтэц	
	Ухаш	Ухаж ачих үед үүсэх тоосжилт	Ухаж ачих үеийн тоног төхөөрөмжийн дуу чимээ	Тээвэрлэлтээс үүсэх тоосжилт	Тээвэрлэлтээс үүсэх хий ялгаралт	Тээврийн хэрэгслийн дуу чимээ	Тээвэрлэлтээс үүсэх зам	Овоолгоос дэгдэх тоос тоосонцор	Галь эфелийн овоолго	Дуу чимээ	Баяжуулалтын усны хэрэглээ	Ахуйн ус хэрэглээ	Ахуйн шингэн хаягдал	Ахуйн хагуу хог хаягдал	Цахилгаан дамжуулах шугам	Шатах тослох материалын агуулахаас бензин болон дизель түлш алдах
Агаарын чанар	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	0	+
Хөрсний чанар	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+
Усны чанар	+	0	0	0	0	0	0	0	+	0	+	0	+	+	0	+
Хөрсөн бүрхэвч	+	+	0	+	+	0	+	+	+	0	0	0	0	+	0	0
Ургамлын нөмрөг	+	+	0	+	+	0	+	+	+	0	0	0	0	+	0	0
Геологийн тогтоц	+	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Газрын доорхи усны нөөц горим	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0
Гадаргын усны нөөц горим	+	0	0	0	0	0	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0
Геоморфлогийн хэв шинж	+	0	0	0	0	0	+	0	+	0	0	0	0	0	0	0
Биологийн олон янз байдал зүйлийн элбэгшил	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	0	+	+
Хүн амны амьжиргааны түвшин өөрчлөгдөх	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	+	0	0	0	+	0
Тухайн орон нутгийн оршин суугчдын зан үйл шашин шүтлэг зэрэгт сөргөөр нөлөөлөх	х	х	х	х	х	х	х	х	х	х	х	0	0	0	0	0
Тухайн орон нутгийн оршин суугчдын дасан зохицсон амьдралын хэв маягт сөргөөр нөлөөлөх	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+	0		+	+	+	0

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Зорилго:

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний гол зорилго нь төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэндэд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах хэмжээг төлөвлөхөд оршино. Ингэхдээ тухайн арга хэмжээ бүрийг төсөл хэрэгжүүлэгч нь хэрэгжүүлж чадахуйц, бодитойгоор төлөвлөх нь чухал.

Гол зорилтууд:

Байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүд болон хүний эрүүл мэнд, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулахад зайлшгүй хэрэгжүүлэх арга хэмжээг төлөвлөх;

Төслийн үйл ажиллагаанаас агаар, хөрс, усан орчин болон ажлын байрны нөхцөлд хэрхэн нөлөөлж байгаа талаар хяналт шинжилгээ явуулах арга хэмжээг төлөвлөх;

Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт орших “Чамин алт” ХХК-ний Толгойтын хөндийн Толгойт-1 алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах” төслийн ашиглалтын 5 жилийн БОМТ-г БОАЖЯ-ийн сайдын 2019 оны А/618 тоот тушаалаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, мөн сайдын 2014 оны А-117 тоот тушаалаар батлагдсан үнэлгээ хийх аргачлалыг баримтлан боловсруулсан болно.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн XII сарын 10-ны дотор тухайн жилийн БОМТ- ний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

Хүснэгт 13. БОМТ-г хэрэгжүүлэх арга хэмжээний нийт зардал

№	Ажлын нэр	Зардал /мян.төг/
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3525
2	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	675
3	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	500
4	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	300
5	Нөхөн сэргээлтийн зардал	
6	Дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөөний зардал	
7	Оролцогч сонирхогч талуудад тайлагнах хэлэлцүүлэх	
Нийт зардал		5000

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө 2023 он

Хүснэгт 14. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
АГААРЫН ЧАНАР									
1	Ил уурхайгаас үүсэх тоосжилт	Зам талбайг усалж байх	Уурхайн зам	удаа	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан			2022-2026 он	“Агаарын тухай”, “Агаарын бохирдлын тухайн хууль” MNS 0017-2-3-16:1998(суурышлын хэсгүүдэд) MNS4585:2008 Агаарын чанар Техникийн ерөнхий шаардлага шаардлага. Галын аюулгүй байдлын тухай:
2	Хорт хийн ялгарал Дуу чимээ шуугиан	Хорт хийн хэмжээг багасгахын тулд машин механизмын засвар үйлчилгээг цаг тухайд нь хийж байх	Төсөлд ашиглах машин механизм	удаа				2022-2026 он	
Нийт									
ГАЗРЫН ГАДАРГА ХЭВЛИЙД									
3	Газрыг үр ашиггүй, зохисгүй ашигласнаар газрын шим тэжээл буурах	Төлөвлөгөөнд тусгаагүй газар талбайд нөлөөлөл учруулахгүй байхаар уулын ажлын төлөвлөгөөний дагуу үйл ажиллагаагаа хянаж	Төслийн талбайд	Тогтмол	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан			2022-2026 он	Газрын тухай хууль “Газрын тухай” хууль “Байгаль орчныг хамгаалах ухай” хуул: “Газрын

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

		явуулах.					хэвлийн тухай”
4		Уурхайн орчныг тэмдэгжүүлэх, хил хязгаар тогтоох	Төслийн талбайд	Удаа	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	2022-2026 он	хууль
Нийт							
ХӨРСӨН БҮРХЭВЧ							
5	Хөрсний бүтцэд гарсан өөрчлөлт	Хуулж авсан шимт хөрсийг технологийн дагуу хадгалах	Хуулсан шимт хөрс	Тогтмол	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	2023 он	Газрын тухай хууль MNS 5916:2008
6	Хөрс хатуу, шингэн хог хаягдлаар бохирдох	Нефтийн бүтээгдэхүүн бүхий хаягдлыг байгаль орчинд халгүйгээр хөрсийг тухай бүрд нь цэвэрлэж байх	Төслийн талбайд	удаа	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	2022-2026 он	“Газар шорооны ажлын үеийн үржил шимт хөрсний хуулалт, хадгалалт” MNS 5917:2008 “Уул уурхайн үйлдвэрийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт” стандартууд
7		Ашиглахгүй болсон шороон замыг хаах, нөхөн сэргээх	Хөрсний элэгдэл, эвдрэлийн нөлөөллийн бүс	тогтмол			
Нийт							
ГАДАРГЫН БОЛОН ГАЗАР ДООРХ УС							
8	Унд ахуйн ус бохирдох	Унд, ахуйн хэрэглээний усанд тогтмол шинжилгээ хийлгэж байх	Гүний хулаг	удаа	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгагдсан	2022-2026 он	Монгол Улсын стандарт (MNS 4943 - 2015), Дэлхийн банкны шалгуур үзүүлэлтүүдийг
9		Цэвэр ус	Унд ахуйн ус		Үйл ажиллагааны зардалд		

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

		нөөцлөх зориулалтын сав худалдан авч гшиглах			тусгагдсан		хангасан байх шаардлагатай. Усны
10	Газрын доорх усны нөөцийн хомсдол үүсэх	Газрын доорх усны хяналт шинжилгээ хийх	Усны нөөц, горимд үзүүлэх нөлөөллийн бүс	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт зардал тусгагдсан			тухай хууль, Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль “Усан орчны чанарын үзүүлэлт” MNS 4586:1998.
11	Усны нөөцийн менежментийг сайжруулах	Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулах	Усны нөөц, горимд үзүүлэх нөлөөллийн бүс	Удаа	Хариуцсан ажилтны ажлын үүрэг чиглэлд оруулах учир зардал тооцохгүй		”Газар доорх усыг бохирдлоос хамгаалах ”
12		Ус ашиглах зөвшөөрөл авах	Усны нөөц, горимд үзүүлэх нөлөөллийн бүс	Удаа			MNS 3342:1982 Усны тухай хууль Ус бохирдуулсны төлбөрийн тухай хууль
13		Хаягдал усны зөвшөөрөл авах	Хаягдал ус	Удаа			
Нийт							
УРГАМЛАН НӨМРӨГ							
14	Уурхай, тээвэрлэлт, шорооны ажлын үед ургамал устгах,	Шимт хөрсийг ургамалжуулж түүн доторх ургал	Төслийн талбайд	тогтмол	Биологийн нөхөн сэргээлтийн зардалд тооцогдсон	2022-2026 он	Ургамал хамгааллын тухай” хууль Байгалийн ургамлын

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

	дарагдах, талхлагдах зэргээр	эрхтний нөөцийг хамгаалах					тухай” хууль MNS 5918:2008 “Эвдэрсэн
15	хамгийн их нөлөөлөлд өртөх.	Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнд нэгдэж мод тарих /нарс суулгац худалдан авна/	Сумын ЗДТГ - тай ярилцаж, тохиромжтой газар / Хашаа хийх/		Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан	2022-2026 он	газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага” 2021.10.04 өдрийн №58
16	Намар хаврын хуурайшилтын үед Ой хээрийн түймрээс гарснаар ой модод сөргөөр нөлөөлөх	БО, Ой хээрийн түймрээс урьдчилсан сэргийлэх сургалтыг тогтмол явуулах	Төслийн талбайн ойр орчмын ой мод	Хавар намар 2удаа		2022-2026 он	дугаар МУ Ерөнхийлөгчийн н зарилан “Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөн Ойн тухай хууль /2012 оны шинэчилсэн найруулга/
Нийт							
АМЬТНЫ АЙМАГ							
17	Уурхайн ойр орчмын газарт нутагладаг ан амьтдын амьдрах орчинд шууд бус	Биотехникийн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх үүнд зэрлэг амьтдад жил бүрийн өвлийн улиралд орон нутаг болон мэргэжлийн байгууллагатай хамтран өвс	Төслийн талбай орчим	удаа	2000	2022-2026 он	"Амьтны аймгийн тухай" хууль: 6.1.7 дахь заалт: үйлдвэрлэл, аж ахуйн үйл ажиллагааны явцад амьтан хөнөөгдөхөө с сэргийлэх

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

		тэжээл, хужир мараа, мөс тавьж өгөх.					
18		Хулгайн антай тэмцэх буюу төслийн талбайн ойр орчимд хууль бус ан хийхтэй холбоотой хуулийн заалт бүхий сурталчилгааны самбар байршуулах	Төслийн талбай орчим	удаа	1525	2022-2026 он	
Нийт					3525		

6. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 15. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Техникийн нөхөн сэргээлт	Тухайн онд ашиглалт олборлолтонд өртөх карьер болон өмнөх онд ашиглалт явуулсан ухашанд дотоод овоолгоор нөхөн дүүргэлт хийнэ 1.5 га талбайд	мян.м.куб	285.2	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан			БОАЖСайдын 2015 оны А-138 тушаал “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал”
2		Овоолгын хажууг хэвгийжүүлэн налуулах	мян.м.куб	26.98			2022-2026 он	

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

							MNS 5916: 2008 Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт , хадгалалт MNS 5918: 2008 Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 5915: 2008 Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллгаагаар эвдэрсэн газрын ангилал MNS 5917: 2008 Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. MNS 5914 : 2008 Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томьёо, тодорхойлолт
3		Хэвгийжүүлсэн, нөхөн дүүргэсэн гадаргууг хэлбэржүүлэх, тэгшлэх , тэгшилсэн талбайг дэвсгэржүүлэх	мян.м.куб	51.40			

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

4		Шимт хөрсний овоолгоос шимт хөрс ухаж ачих, тээвэрлэн буулгаж, хучих ажил	мян.м.куб				
5	Биологийн нөхөн сэргээлт	Ургамалжуулах ажлын зардал	га		Үйл ажиллагааны зардал	2022-2026 он	УУХҮСайд, БОАЖСайдын хамтарсан 2019 оны А/181, А/458 тушаал “Уурхай, уулын болон баяжуулах үйлдвэрийн нөхөн сэргээлт, хаалтын журам
		Цаашдын мониторинг хийх, орон нутагт үлдээх хөрөнгө	Сая.төг				
Нийт							

Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 16 . Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Уул уурхайн олборлолтын улмаас нөхөн сэргээгдээгүй орхигдсон газарт нөхөн сэргээлт хийх	Сэлэнгэ аймгийн Ерөө сумын нутагт орших Их Өлөнтийн ам нэртэй тусгай солиболцол бүхий 3 га талбайд дүйцүүлэхээр нөхөн		3 га	Үйл ажиллагааны зардал		2022-2026 он	БОНБҮ - ний тухай хууль, ЗГ 2013 оны 374 -

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

		сэргээлт хийнэ					р тогтоол
		Нөхөн сэргээсний дараа хяналт мониторинг хийж, нөхөн сэргээсэн талбайг орон нутагт хүлээлгэн өгөх					Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам
Нийт							

7. Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжих орчны оршин суугчдын газар эзэмших, ашиглах эрх хөндөгдөхгүй, одоогийн байгаа ахуй амьжиргаанд эдийн засгийн сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй тул нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох зайлшгүй зардал тооцох шаардлагагүй болно.

8. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Төслийн үйл ажиллагааны явцад түүх соёлын өвийг хамгаалах зорилгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Соёлын өвийг хамгаалах, хадгалах Монгол улсын хууль эрхзүйн орчныг дагаж мөрдөх
- Лицензтэй талбайгаас түүх соёлын дурсгалт олдворуудыг археологийн судалгаагаар илрүүлсэн боловч олборлолтын үед газар дээр ямар нэг таних тэмдэггүй дурсгал илэрч болзошгүй тул төсөл хэрэгжүүлэх явцад түүх, соёлын дурсгалт зүйл илэрвэл төсөл хэрэгжүүлэгч ажлаа зогсоож энэ тухай сум, дүүргийн Засаг дарга, цагдаагийн болон уг асуудлыг эрхэлсэн эрдэм шинжилгээний байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 17. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөлөөлөлд өртөх түүх, соёлын өв	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Уурхайн хөрс хуулалт болон олборлолтын үед Археологийн болон палеонтологийн ховор түүхийн дурсгалт олдворууд гарч ирж болзошгүй.	Хэрэв уурхайн үйл ажиллагааны үед Археологийн болон палеонтологийн ховор түүхийн дурсгалт олдворууд гарч ирэхэд төрийн холбогдох байгууллагуудад заавал мэдэгдэх ёстой.	Уурхайн ашиглах нийт газрын хэмжээнд		Тухайн үед нь шийдэх		2023 он	Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль /2014 оны 05 сарын 15 -ны өдрийн шинэчилсэн найруулга /

9. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 18. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Байгалийн аюул гамшиг								
1	Байгалийн давтагдашгүй хүчин зүйл болох	Байгалийн аюул гамшгийн үед авах арга хэмжээний талаар мэдээлэл ажилчдад өгөх, урьдчилан сэргийлэх зөвлөмж гаргах	Төслийн талбайн ойр орчимд	1			2022-2026 он	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль, 2003(сүүлийн нэмэлт өөрчлөлт 2012.05.17)
Галын аюул								

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

2	Төслийн үйл ажиллагаанд техникийн зориулалттай шатах, тослох материалын аюулгүй ажиллагааг хангаагүйгээс галын аюул гарах	Гал түймэр гарахаас урьдчилан сэргийлэх, гал түймэр гарсан тохиолдолд түүнийг шуурхай унтраах багаж хэрэгслийн иж бүрдлийг бэлэн байлгах;	Галын аюул эрсдэл	10	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан		2022-2026 он	MNS 5390:2004, ХААЭА. Цахилгааны галын аюулгүй байдал. Ерөнхий шаардлага Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, /шинэчилсэн найруулга/ Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль MNS 5566:2005 Гал түймрээс хамгаалах, аж ахуйн нэгж байгууллага, б арилга байгууламжид гал унтраах анхан шатны багаж хэрэгслийн зайлшгүй байх шаардлага, норм MNS4244 - 94 Галын аюулгүй байдлын ерөнхий шаардлага
		Уурхайн болзошгүй үерээс хамгаалах байгууламж (суваг, шуудуу, далан хаалт) барих (www.achhold-ing.mn)	Галын аюул эрсдэл	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан				
		Галын зоонуудад үзлэг хийж шаардлагатай бол сайжруулах арга хэмжээ авах	Галын аюул эрсдэл	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан				
Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны талаар								
3	Төслийн үе	Уурхайн ажилчдад	Төслийн				2022-2026 он	MNS

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

шатанд хүний эрүүл мэнд, амь насанд сөргөөр нөлөөлөх	хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг тогтмол зохион байгуулах, хамруулах	талбайд				4968:200“ХААЭА. Үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд тавих ерөнхий шаардлага” MNS 4995:2000, “ХААЭА. Доргио хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага” MNS 5002:2000, “ХААЭА. Шуугианы норм, аюулгүй ажиллагааны ерөнхий шаардлага” MNS ISO 13688:2000, “ХААЭА. Хамгаала лтын хувцас. Ерөнхий шаардлага” MNS 5010:2001, “ХААЭА. Ажлын байран дахь тоосны агуулгыг хэмжихэд тавигдах ерөнхий шаардлага” MNS 5105:2001, “ХАБ. Үйлдвэрлэлийн эрүүл ахуй. Эрүүл
	Ослын үед ажиллах ИТА, ажилчдын үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гаргаж, сургалт явуулах	Төслийн талбайд	5	100	500.0	
	Болзошгүй осол, хүний амь насанд аюул учруулж болох нөхцөлүүдээс урьдчилан сэргийлэх	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан			
	Болзошгүй аваар ослын үед яаралтай хэрэглэх анхны тусламжийн багаж хэрэгсэл, эм тариаг бэлэн байлгах	Төслийн талбайд	5	35	175.0	
	Ажилтан бүрийг хөдөлмөр хамгаалах хэрэгслээр хангах	Төслийн талбайд	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан			
	Болзошгүй осол аюулын үед орон нутгийн эмнэлэг болон бусад холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллах талаар тохиролцож гэрээ байгуулж ажиллах	Төслийн талбайд	Гэрээний үнийн дүнгээр			

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

						ахуйн хамгаалалтын бүсийн хэмжээ, ерөнхий шаардлага” MNS ILO OSH 1:2003, “ХААЭА - н удирдлагын тогтолцооны талаарх удирдамж” Хөдөлмөр аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
Нийт дүн					675.0	

10. Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 19. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Ахуйн хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан,	Хог хаягдлыг эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгаж байх	Энгийн хог хаягдлаас үүсэх	Удаа	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр			2022-2026 он	Хог хаягдлын тухай хууль; БОАЖ -

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

	ялгах,		нөлөөллийн бүс				ын сайдын А/433 тушаал “Ариун цэврийн тухай” хууль; БОАЖ
2.	Хог хаягдлаас ялгарах үнэр, амархан муудаж ялзрах бусад хүнсний хаягдал зэргээс алдварт өвчин тархах	Хуванцар сав, шил, лааз, дугуй, модны хаягдал, автомашины сэлбэг, төмрийн хаягдал, цаасны хаягдал гэх мэт дахин ашиглах, дахин боловсруулах боломжтой хаягдлуудыг нэг дор цуглуулж хуримтлуулах, боломжтой бол хоёрдогч түүхий эд авах цэгт тушаах	Энгийн хог хаягдал	Удаа			- ын сайдын 2017 оны А/349 тушаал Эх үүсвэрээс гарах хог хаягдлын кодчилсон жагсаалт, тэдгээрийн зэрэглэл; БОАЖ - ын сайдын 2017 оны А/368 тушаал Энгийн хог хаягдлын норматив хэмжээг тогтоох аргачлал; БОАЖ - ын сайдын 2018 оны А/18 тушаал Аюултай хог хаягдлыг тээвэрлэх, цуглуулах, хадгалах, дахин боловсруулах; БОАЖ -
3		Хөрс шатах тослох материалаар бохирдсон тохиолдолд бохирдсон хэсгийг ялган авч саармагжуулах	Төслийн талбай	Иж бүрэн	Үйл ажиллагааны зардал		
4		Хаягдал бохир усыг “Ирвэс	Ариун цэврийн	Удаа	500		

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

		Интертрейд” ХХК -ийн худалдаалж буй “Тамир -Эм” био бэлдмэлээр сар тутам ариутгаж бие засах газар луу зайлуулах	байгуула мж				ын сайдын 2018 оны А/443 тушаал Энгийн хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах,тээвэрлэх , дахин боловсруулах, сэргээн ашиглах, устгах, булшлах үйл ажиллагаанд тавигдах ерөнхий шаардлага; БОАЖ
5	Аюултай хог хаягдал болон шатах тослох материалаар хөрс, газрын доорх ус бохирдож болзошгүй	Хэрэглэсэн батарей, принтерийн хор гэх мэт ахуйн аюултай хог хаягдлыг уурхайн талбайд битүүмжлэл сайтай хадгалах	Аюултай хог хаягдал	Удаа			- ын сайдын 2018 оны А/445 тушаал Энгийн хог хаягдлын төвлөрсөн цэг байгуулах, үйл ажиллагаа явуулах, хаах аргачилсан заавар; БОАЖ
6		Үйл ажиллагаанаас гарсан ажилласан тос тосолгоо, шатах тослох материалыг тусгайлан битүүм жлэл сайтай саванд хуримтлуулан хаягдал тос	Аюултай хог хаягдал	Удаа	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр	2022-2026 он	- ын сайдын 2018 оны А/21 тушаал; MNS 5344:2011. Ахуйн хог хаягдлыг тээвэрлэхэд тавих

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

		боловсруулах үйлдвэртэй гэрээ байгуулан зайлуулах					ерөнхий шаардлага;
Нийт зардал мян.төг				500			

11. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Хүснэгт 20. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамж ийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
Агаарын чанар								
1	CO2, NO2, SO2 Тоос нийт (PM108 PM2.5)	Төслийн талбайд орчим-1 цэг	2 удаа	1 цэгт 2 удаа	50 000	100.0	Сэлэнгэ аймгийн ус цаг уур орчны шинжилгээний төв-д шинжилгээг хийлгэнэ	MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн шаардлага
2	Дуу шуугианы хэмжилт	Төслийн талбайд орчим-1 цэг	2 удаа	1 цэгт 2 удаа	25 000	50.0		MNS 6768 : 2019 Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй. Ажлын байран дахь шуугианы өртөлтийн хэмжилт, зөвшөөрөх дээд хэмжээ, ажилтны сонсгол хамгаалахад тавих ерөнхий шаардлага
Хөрс								
3	Хөрсний агрохимийн үзүүлэлт	Төслийн талбайн эрүүл газрын хөрснөөс-1 цэг	1 удаа	1 цэгт 1 удаа	25 000	25.0	Сэлэнгэ аймгийн ус цаг уур орчны шинжилгээний төв-д шинжилгээг хийлгэнэ	MNS 5850:2019 Хөрсний чанар. Хөрсөнд агуулагдах бохирдуулах бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ
4	Орчны хөрсөн дэх эмгэг төрүүлэгч бактерийн тоо	Хог хаягдлын цэг-1	1 удаа	1 цэгт 1 удаа	25 000	25.0		MNS 3297:2019 Байгаль хамгаалал. Хөрс. Хот, суурин газрын хөрсний эрүүл ахуйн аюулгүйн үзүүлэлт, бохирдлыг үнэлэх

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

5	Хөрсний хүнд металлууд (Ni, Cd, Pb, Cu, Zn, Cr гэх мэт)	Төслийн талбайн ил гарсан хөрснөөс	2 удаа	1 цэгт 2 удаа	25 000	50.0		
6	Физик шинж чанар химийн найрлага	Унд ахуйн ус-1 цэг Хаягдал ус-1 цэг / Эргэлтийн усан сангаас	2 удаа	2 цэгт 2 удаа	25 000	50.0		MNS 0900:2018 Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 4943:2015 Хүрээлэн байгаа орчин. Усны чанар. Хаягдал ус.
	Нийт					300.0		

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

12. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт 21. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцсан албан тушаалтан	Тайлбар
			2023 он				
			Cap	Cap	Cap		
1	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10 болон БО -ны ерөнхий үнэлгээний шаардлагын дагуу 2 жил тутамд Байгаль орчны аудит хийлгэх	Гэрээний үнийн дүнгээр				БО-ны мэргэжилтэн	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
2	Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх	Тохиролцох				Үйл ажиллагааны менежер	Нийгмийн хариуцлагын гэрээ Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 14.1.3
3	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр				Үйл ажиллагааны менежер	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
4	Байгаль хамгаалах талаар хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг жил бүр БОАЖЯ –нд хүргэж баталгаажуулах. /Тухайн жилийн БОМТ/	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр				Үйл ажиллагааны менежер	
5	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлын жил бүрийн тайланг БОАЖЯ – нд хүргэж өгөх. /БОМТ - ний биелэлтийн тайлан/	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр				БО-ны мэргэжилтэн	

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

6	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхжүүлэх, уулзалт зөвлөгөөг зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОХТ - г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	Уурхайн дотоод төлөвлөлтөөр				БО-ны мэргэжилтэн	
Нийт зардал мян.төг							

13. Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

Хүснэгт 22. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

№	БОХТ-ний биелэлтийг тайлагнахад оролцогч талууд	Тайлагнах хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Зохион байгуулах хугацааны тов	Тайлагнах зардал, төг	Хариуцан зохион байгуулах албан тушаалтан/ажилтан	Зохион байгуулах газар
1	Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага	Тайлан хүргүүлж тайлагнах	БОМТ -ний хэрэгжилтийн талаар	Жил бүрийн 11 сард		БО-ны мэргэжилтэн	БОАЖЯ
2	Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга, байгаль орчны	Танилцуулж, тайлагнах	Тухайн жилийн БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар	Хагас жил тутам буюу 6, 11 сард		БО-ны мэргэжилтэн, үйл ажиллагааны менежер	Засаг даргын тамгын газар

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

	төрийн бус байгууллага						
3	Төсөл хэрэгжиж буй нутаг дэвсгэрийн сум, багийн иргэдийн хуралд	Хэлэлцүүлэх	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар - Төслийн гүйцэтгэлийг хянаж, шалгах болон бусад мэдээллийг	Хагас жил тутам буюу 6, 11 сард		Үйл ажиллагааны менежер	Дүүрэг, хорооны иргэдийн хуралд
4	Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага	Тайлагнах	Үйл ажиллагааны явцад түүхт дурсгалт зүйлс болон соёлын олдвор олдсон тохиолдолд ямар арга хэмжээ авсан талаар	Тухай бүрд		БО-ны мэргэжилтэн, үйл ажиллагааны менежер	Засаг даргын тамгын газарт
5	Төслийн ажилчид ба орон нутгийн иргэдэд	Тайлагнах	Төслийн ажилчид ба орон нутгийн иргэдээс гомдол, санал гарсан тохиолдолд цаг алдалгүй санал гомдлыг нь барагдуулах зорилгоор гомдол барагдуулах менежментийн төлөвлөгөөг тогтвортой хэрэгжүүлэх;	Тухай бүрд			Иргэдэд
Нийт зардал мян. төг							

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хяналтын хуудас

Хянасан огноо	Шинжээч бөглөнө
Хянасан мэргэжилтний хувийн дугаар	Шинжээч бөглөнө
Дүгнэлт	
Шийдвэрийн төсөл	Шинжээч бөглөнө
Ололт, амжилттай тал	Шинжээч бөглөнө
Дутагдалтай сул тал	Шинжээч бөглөнө
Шаардлага	Шинжээч бөглөнө

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Нэг. Төсөл хэрэгжүүлэгч хуулийн этгээд, төслийн тухай товч мэдээлэл

№	Мэдээллийн төрөл		Мэдээлэл оруулах багана
1.1	1	Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгжийн нэр	“ЧАМИН АЛТ” ХХК
	2	Аж ахуйн нэгжийн улсын бүртгэлийн дугаар	9019043029
	3	Аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааны чиглэл	- Гадаад худалдаа - Ашигт малтмал олборлох
	4	Аж ахуйн нэгжийн харъяаллын хаяг	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 11-р хороо, 7-р хороолол, Ногоон нуур, Шинэ Улаанбаатар хотхон 1004-37 тоот
	5	Захирлын нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	Захирал. Б.Бямбадорж, 99111477
	6	Холбогдох мэргэжилтний нэр, утас, цахим шуудангийн хаяг	98885188
1.2	1	Төслийн нэр	“Толгойт-1” алтны шороон ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төсөл
	2	Төслийн харъяаллын байршил	Сэлэнгэ аймаг, Ерөө сум
	3	Төслийн ангилал	
	а	нүүрс, алт, жонш, төмрийн хүдэр гэх мэт	Алтны шороон орд
	б	ил уурхай, далд уурхай, шороон орд	Ил уурхай
	в	баяжуулах үйлдвэр	
	4	Төсөл эхэлсэн огноо	2022 он
	5	Төсөл хэрэгжих хугацаа	2 жил
	6	Уурхайн хаалт эхлэх огноо	2027
	7	Хаалтын дараах зориулалт	Бэлчээр
	8	ТЭЗҮ баталсан огноо	2022 он
	9	Урьд оны бүтээгдэхүүний нийт хэмжээ /дундаж/	12 кг
	10	Ажилчдын тоо	31
	11	Тухайн жилийн ажлын ерөнхий төлөвлөгөө	34кг
	12	Тухайн төсөлд хамаарах дэд бүтэц	
	☐	замын урт, эхлэл, төгсгөлийн цэг, чиглэл	800м
	☐	шатахуун түгээгүүрийн тоо	1
	☐	шатахууны агуулахын агууламжийн хэмжээ	1
	☐	тэслэх, дэлбэлэх бодисын үйлдвэрийн хүчин чадал гэх мэт	шаардлагагүй

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хоёр. Төсөл хэрэгжүүлэх чиглэлээр олгогддог тусгай зөвшөөрөл, дүгнэлт, лавлагаа

№		Мэдээллийн төрөл		Мэдээлэл оруулах багана
2.1	1	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /ашигт малтмал/		Алтны шороон орд
		Дугаар		12469
		Хүчинтэй хугацаа Талбай		30жил
	2	Тусгай зөвшөөрлийн төрөл /химийн бодис ашиглах/		Төслийн үйл ажиллагаанд химийн бодис ашиглахгүй
	3	Химийн бодисын агуулахад хийсэн мэргэжлийн хяналтын газрын тодорхойлолт		Төслийн үйл ажиллагаанд химийн бодис ашиглахгүй
	4	Галын дүгнэлтийн огноо, дугаар		Химийн бодисын агуулахгүй тул галын дүгнэлт гаргуулаагүй
	5	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд		2022 он БОАЖЯ-ХБОБНУГ
	6	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээний огноо, баталсан хуулийн этгээд		2022 он БОАЖЯ-ХБОБНУГ
	7	Ус ашиглалтын дүгнэлтийн огноо		
	8	Тухайн жилийн уулын ажлын батлагдсан төлөвлөгөөний огноо		2023
	9	Батлагдсан уулын ажлын төлөвлөгөөний 1.1, 1.5, 1.7, 1.9, 1.10, 1.11 дэх маягтыг хавсаргах		Хавсаргав
10	Нөхөн сэргээлт	Техникийн нөхөн сэргээлтийн талбай /га-аар/	тайлант онд гүйцэтгэсэн	Дүйцүүлэхээр 3 гар талбайд нөхөн сэргээлт хийсэн
			төлөвлөгөөт онд гүйцэтгэх	1.5 га
		Биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай /га-аар/	тайлант онд гүйцэтгэсэн	
			төлөвлөгөөт онд гүйцэтгэх	
11	ТХГН-ын тухай хууль, гол, мөрний урсац бүрэлдэх эх, усны сан бүхий газрын хамгаалалтын бүс, ойн сан бүхий газарт ашигт малтмал хайх, ашиглахыг хориглох тухай хуулиар тогтоосон хамгаалалтын бүсийн хилийн заагтай давахцсан эсэхийг тодорхойлсон лавлагааг хавсаргах			Хавсаргасан

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Гурав. Химийн бодисын эрсдэл, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Мэдээллийн төрөл		Мэдээлэл оруулах багана
3.1	1	Тухайн жилд ашиглах химийн бодисын нэр, хэмжээ /хэмжих нэгж/	Төслийн үйл ажиллагаанд химийн бодис ашиглахгүй
	2	Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	-
	-	урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ	-
	-	эрсдлийн үед авах арга хэмжээ	-
	-	учруулсан хор уршгийг зайлуулах, бууруулах арга хэмжээ - хохирлын нөхөн төлбөрийг тооцох арга хэмжээ	-
3.2	1	Шатах тослох материалын нэр төрөл, хэмжээ /хэмжих нэгж/ агуулах байгаа эсэх	Шатах тослох материалын агуулахгүй
	2	Тэслэх, дэлбэлэх бодисын нэр төрөл, хэмжээ /хэмжих нэгж/ агуулах байгаа эсэх	Төслийн үйл ажиллагаанд тэсрэх бодис ашиглахгүй
3.3	1	Тухайн жилийн хог хаягдлын жилийн дундаж хэмжээ /хэмжих нэгж/	Дотоод зардлаар
	☐	Ахуйн хог хаягдал /хатуу, шингэн/	Ахуйн хог хаягдал (хатуу, шингэн) Нийт 31 ажилтан жилд 150хоног ажиллах ба 1 хүнээс хоногт 0.5 кг хатуу хог хаягдал гарна гэж үзвэл эхний жилд 2325 кг хатуу хог хаягдал цугларна гэж тооцсон. Унд, ахуйд хэрэглэсэн усны 70% нь шингэн хаягдал болно гэж үзвэл 2352 м ³ /жил шингэн хаягдал гарна
	☐	Үйлдвэрийн хог хаягдал /хатуу, шингэн/	
	☐	Аюултай хог хаягдал	
	2	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх тухайн жилийн арга хэмжээний төсөв	500

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Дөрөв. байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний тухайн жилийн төсөв

□ Доорх хүснэгтийн 4.1.2 - 4.1.7 –д тусгагдсан тухайн жилийн арга хэмжээний төсвийн нийлбэр нь 4.1.1 –д тусгагдана.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээлэл оруулах хэсэг
4.1	1. Тухайн жилийн байгаль хамгаалах менежментийн төлөвлөгөөний нийт төсөв	3825
	2. Нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний төсөв /технологийн зөв шийдэл/	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан
	3. Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төсөв	3525
	4. Нөхөн сэргээх арга хэмжээний төсөв /техникийн, биологийн/	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан
	5. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээний төсөв	Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан
	6. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төсөв	
	7. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний төсөв	
	8. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төсөв	
	9. Тухайн жилийн орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрийн нийт төсөв	300 000

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Тав. Мета мэдээлэл

☐ Доорх хүснэгтийн мэдээллийг бүрэн тусгасан эсэхийг шалгах баганыг шинжээч бөглөнө.

№	Мэдээллийн төрөл	Мэдээллийг бүрэн тусгасан эсэхийг шалгах хэсэг
5.1	Зурган мэдээлэлд тусгах мэдээлэл	
	Тосгон	
	Хог хаягдлын цэгийн байршил	
	Аюултай хог хаягдлын агуулахын байршил	
	Хаягдлын далан	
	Химийн бодисын агуулахын байршил	
	Орчны хяналт шинжилгээний дээж авах	
	Хяналтын цэгийн байршил	
	Тухайн жилд хуулах хөрс	
	Гадаад, дотоод овоолго	
	Техникийн нөхөн сэргээлтийн талбай	
	Биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай	
	Гүний худгийн байршил	
	Дүйцүүлэн хамгаалал хийх газрын байршил	

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Зургаа. Тухайн жилийн арга хэмжээнээс байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн дүн шинжилгээний хяналтын хуудас

Нөлөөллийн ангилал	А. Тооцсон эсэх	Б. Нөлөөллийн цар хүрээг тодорхойлсон эсэх	В. Нөлөөллийн эрчмийг тодорхойлсон эсэх	Г. Нөлөөллийн үргэлжлэх хугацааг тодорхойлсон эсэх	Дүгнэлт
6. Хөрсөнд үзүүлэх нөлөөлөл ☐ Бохирдуулах ☐ Эвдэх ☐ Доройтуулах	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	
6. Гадаргын болон гүний усанд үзүүлэх нөлөөлөл ☐ Бохирдуулах ☐ Нөөцийг бууруулах		Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	
6. Амьтан, ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл ☐ амьдрах орчинг хуваах ☐ амьдрах орчинг доройтуулах ☐ амьдрах орчинг хомсдуулах ☐ нөөцийг бууруулах	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

6. Агаарт үзүүлэх нөлөөлөл ☐ Бохирдуулах ☐ тоос	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	
6. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлс ☐ Хамгаалах ☐ Нүүлгэн шилжүүлэх	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	Тодорхойлсон	

Долоо. Байгаль хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний дүн шинжилгээний хяналт

Тухайн жилийн байгаль хамгаалах арга хэмжээний чиглэл	А. Тоо	Б. Шалгуур үзүүлэлтийг тогтоосон эсэх	В. Шалгуур үзүүлэлтийн хэмжих нэгжийг тогтоосон эсэх	Г. Дүгнэлт
7. Нөлөөллөөс урьдчлан сэргийлэх зайлуулах арга хэмжээ		Тийм	Тийм	
7. Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ		Тийм	Тийм	
7. Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ ☐ техникийн/ га эзэлхүүн ☐ биологийн /га		Тийм	Тийм	
7. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээ		Тийм	Тийм	

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

7. Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах арга хэмжээ		Тийм	Тийм	
7. Түүх соёлын дурсгалт эд зүйлийг нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээ		Тийм	Тийм	
7. Байгаль орчны менежментийн удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ		Тийм	Тийм	

Найм. Орчны хяналт шинжилгээний төлөвлөгөөний хяналтын хуудас

☐ Хяналт шинжилгээний дээж	А. Дээж авах цэгийн тоо	Б. Дээж авах цэгийн байршил	В. Давтамж (удаа)	Г. Төсөв (төг)
1. Хөрс	5	Төслийн талбайн ойролцоо	6	150 000
2. Ус				
3. Амьтан				
4. Ургамал				
5. Агаар	2	Төслийн талбайн ойролцоо	4	150 000

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Дүйцүүлэх нөхөн сэргээлт

 СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАР 213200 Сүхбаатар сум, Сэлэнгэ аймаг, Утас/Факс: (976)-7036-3653	“ЧАМИН АЛТ” ХХК-ИЙН ЗАХИРАЛ-д								
2023.06.06 № 385 танай -ны № -т									
Санал хүргүүлэх тухай									
Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 5 дугаар хэсгийн 5.1.8-д “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдэрч, олон жил орхигдсон 8000 га талбайг нөхөн сэргээнэ” гэсэн зорилт тусгагдсан. Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөрийн зорилтыг үндэслэн Монгол Улсын Шадар сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайд нарын хамтарсан 2020 оны “Нэгдсэн арга хэмжээ зохион байгуулах тухай” 167, А/698, А/336, А/242 тоот тушаалаар батлагдсан “Нөхөн сэргээлт-2024” нэгдсэн арга хэмжээ хэрэгжиж байна. Зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд БОАЖСайдаас ирүүлсэн албан бичигт ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд тодорхой хэмжээ бүхий эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийг хийлгүүлэх талаар тусган хэрэгжилтийг хангуулахаар заасан. Дээрх зорилт, чиглэлийн хүрээнд Сэлэнгэ аймгийн нутаг дэвсгэрт эвдэрч олон жил орхигдсон нөхөн сэргээлт хийгээгүй талбайгаас тодорхой хэмжээ бүхий талбайн нөхөн сэргээлтийг ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч аж ахуйн нэгж, байгууллагын тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд төлөвлөн гүйцэтгүүлэхээр газарзүйн солбицлыг тодорхой зааж албажуулан ажиллаж байна. Иймд MV-012469 тоот тусгай зөвшөөрөлтэй танай компани Ерөө сумын 3-р багийн нутаг дэвсгэр Их Өлөнтийн ам нэртэй газрын <table border="0" style="width: 100%;"><tr><td>49 25 6.04</td><td>107 21 58.17</td></tr><tr><td>49 24 56.17</td><td>107 21 48.71</td></tr><tr><td>49 24 57.80</td><td>107 21 45.41</td></tr><tr><td>49 25 7.47</td><td>107 21 54.24</td></tr></table> солбицол бүхий эвдрэлд орж эзэнгүй орхигдсон 3 га талбайн солбицол, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар хэрэгжиж буй “Тэрбум” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд ойг нөхөн сэргээх, ойжуулах ажлыг тус тус		49 25 6.04	107 21 58.17	49 24 56.17	107 21 48.71	49 24 57.80	107 21 45.41	49 25 7.47	107 21 54.24
49 25 6.04	107 21 58.17								
49 24 56.17	107 21 48.71								
49 24 57.80	107 21 45.41								
49 25 7.47	107 21 54.24								

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН ЕРӨӨ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТОЛГОЙТ-1- ОРДЫН 2023
ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусган батлуулж, холбогдох журам, стандартын дагуу нөхөн сэргээлт хийж хамтран ажиллана уу.

Жич: БОАЖСайдын 2023 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдрийн 02 дугаар албан даалгаврын 4 дэх хэсэгт заасны дагуу хөрсний бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор био болон боловсон 00 бий болгох шаардлагатай.

ДАРГА

З.ТҮВШИНТӨГС